

ψυχή του νὰ ἰδῆ τὰ κόκκαλα τοῦ παιδίου καὶ τὸ κρανίον του προτιθέμενον ἐντὸς κανίστρου εἰς τὸν ἐνοριακὸν ναὸν, καὶ διὰ τοῦτο μᾶς εἶχε στείλῃ εἰς τὸ βουνὸν, διὰ νὰ τελέσωμεν τὰ τῆς ἀνακομιδῆς κρυφὰ καὶ ἐν παραβύστω, εἰς τὴν ἔρημον μοναξίαν.

Καὶ τὸ πρῶτῃ, ὅταν ἐπήλωσεν ὡς μίαν καλαμιὰν ὁ ἥλιος, ὁ Σαψώνης, ὁ σκύλος τοῦ Σταμάτη ὁ ἀδέσποτος, ἠκολούθησε

τὴν καλογραϊαν ἐπάνω εἰς τ' Ἀλῶνι, εἰς τὸ Κοιμητήρι τοῦ παλαιοῦ μονυδρίου, καὶ καθὼς ἐκείνη ἐκένωνε τὸν σάκκον μέσα εἰς τὸ ὀστεοφυλάκιον, ὁ γηραιὸς σκύλος ἀνωρθοῦτο, κ' ἐστηλόνετο πρὸς τὸν τοῖχον τοῦ μικροῦ κτιρίου, κ' ἐξέπεμπε γογγυσμοὺς συνεσταλμένης ἐπιθυμίας, ὡς νὰ ἤθελε νὰ εἶπῃ «Κοῖμα, τόσα κόκκαλα».

A. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΑΤΤΙΚΑΙ ΝΥΚΤΕΣ

Ἡ καθυστέρησις τοῦ ὕπνου. Ἀϋπνίας αἷτια. — Μέσα ἀμύνης. — Ἡ ζωὴ τῶν κέντρων. — Νύκτες θεριναὶ καὶ νύκτες ἀτέρμονες. — Τὸ τελευταῖον σκότος. — Ἀκοῆς ἐργόχοροι. — Οἱ κρότοι τοῦ δωματίου. — Ἡ σιγή. — Ψυχολογία βημάτων. — Ὁ ἀστυφύλαξ. — Οἱ κακοποιοί. — Ἱστορίαι λωποδυτῶν. — Ὁ θησαυρὸς τοῦ ποιητοῦ. — Ἐὐφρὲς τέχνασμα. — Συγκέντρωσις σκέψεως. — Τὸ βιβλίον. — Ὁ πρωθυπουργὸς καὶ τὸ μυθιστόρημα. — Χρόνον πάροδος. — Ἡ διάρκεια τῶν ὄνειρων. — Ἡ ἐκπτώσις τοῦ μοναχοῦ. — Πῶς παρέρχονται οἱ αἰῶνες. — Τὸ ἄσμα τῆς Σαπφούς. — Τὸ σαλέπι. — Ἡ μουσική. — Κῶμοι καὶ κωμασταί. — Προδρομοὶ ἐξεγέρσεως. — Αἱ πρῶται φωναί. — Ὁ κῶδων. — Ἦως μυθολογικὴ καὶ ἡὸς ἀστικὴ. — Καιρὸς ὕπνου. — Αἱ Ἀττικαὶ νύκτες.

Εὐρίσκεισαι ἐξηπλωμένους εἰς τὴν κλίνην σου, ταλαίπωρε θνητὲ καὶ περιμένεις τὸν ὕπνον νὰ ἔλθῃ καὶ κλείσῃ ἡσύχως τὰ βλέφαρά σου καὶ προσδοκᾷς τὸν Μορφέα, ὅσις θὰ σὲ μεταφέρει εἰς τὰ φανταστικά του βασίλεια, ὅπου θὰ λησμονήσῃς ἐπὶ μερικὰς ὥρας τοὺς μόχθους καὶ τὰς ἀηδίας τῆς πραγματικῆς ζωῆς. Ἄλλ' ὁ ὕπνος δὲν ἔρχεται, πλανώμενος ἴσως ἀκόμη μεταξύ τῶν ἐδωλίων τῆς συνεδριαζούσης Βουλῆς καὶ ὁ Μορφεὺς καθυστερεῖ, ἀπασχολημένος νὰ τροφοδοτῇ ἄλλους εὐδαιμονεστέρους θνητοὺς, τοὺς ποιητὰς, τοὺς ἐπιχειρηματίας, τοὺς κατόχους γραμματίων τοῦ λαχείου μὲ ὄνειρα παντοδαπὰ πλούτου καὶ εὐτυχίας. Συνέπεσε δὲ καὶ τὸ νευρικὸν σου σύστημα νὰ διατελῇ ἐν ἐξεγέρσει, εἴτε διότι συνέβη νὰ συζητήσῃς ἐνωρὶς περὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως ἢ περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος, εἴτε διότι ἔτυχε νὰ μάθῃς ὅτι ὁ δεῖνα ἐπιστήθιος φίλος σου σ' ἐκακολόγησεν

εἰς τρίτον καὶ σὲ διέβαλε μὲ ὄλον τὸ ἀνοικτίρμον θάρρος τοῦ φιλικοῦ ἐνδιαφέροντος, εἴτε καὶ διότι ἐὰν δὲν ἐνοχλοῦν σκέψεις τὸ πνεῦμά σου, ἐνοχλοῦν ὅμως τὸ σῶμά σου οἱ ἀόρατοι ἔνοικοι τοῦ κοιτῶνός σου, οἱ μικροσκοπικοὶ ἀλλ' ἀνηλεεῖς βασανισταί, οὓς ἡ θεὰ Πρόνοια παρενίρει ἐπίτηδες μεταξύ τῶν παντοίων ἄλλων ταλαιπωριῶν τοῦ βίου, διὰ νὰ παρίσχη εἰς τοὺς ἀμαρτωλοὺς κάποιαν ἰδέαν περὶ τῶν ὑποχθονίων βασανιστηρίων. Μετὰ τὸν πρῶτον νυγμὸν τοῦ σκοτεινοῦ βρυκόλακος τῆς κλίνης σου, μετὰ τὸ πρῶτον αὐλήμα καὶ τὸν πρῶτον κνισμὸν ἐκ τοῦ δήγματος τοῦ πτερωτοῦ δημίου σου, ἢ ἐλπίς περὶ ἀναπαύσεως ὀριστικῶς φρυγαδεύεται καὶ τὸ φάσμα τῆς ἀϋπνίας ὀρθοῦται γιγάντειον ἐνώπιόν σου. Ἐπιχειρεῖς πρὸς στιγμὴν ἀπεγνωσμένην κατ' αὐτοῦ πάλιν, καὶ προσπαθεῖς νὰ μεταχειρισθῇς τὰ μέσα ἅτινα μερικοὶ συμβουλεύουν ὡς ἀποτελεσματικὰ πρὸς

ἀποδιώξιν του. Τινὰ τῶν μέσων τούτων εἶνε περίεργα, ὡς λόγου χάριν, τὸ ν' ἀριθμῆσης, καθὰ συνιστᾷ ἀρχαῖος μοναχὸς, ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέχρι τῆς χιλιάδος· ἢ τὸ νὰ μετρήσης τὰς γραμμάς ἢ τὰ σχήματα τῶν τοιχογραφιῶν τοῦ δωματίου· ἢ νὰ εὔρης πόσα ἐξ ἑκάστου τῶν φωνηέντων περιλαμβάνονται εἰς φράσιν τινὰ ἢ χωρίον συγγραφῆς, ὅπερ γνωρίζεις ἐκ μνήμης, ὅπως συνιστῶσιν ἄλλοι ἢ νὰ ἐπαναλάβῃς ὀγδοηκοντάκις τὸν φθόγγον οὐμ, καθὰ ὀρῶσιν οἱ Βέδαι, τὰ ἱερὰ βιβλία τῶν Ἰνδῶν· ἢ ν' ἀπαγγείλῃς τοὺς ἑπτὰ ψαλμοὺς τῆς μετανοίας, ὡς προτρέπει ὁ Grandgousier τὸν Γαργαντούαν τοῦ Ραμπελαί. Ἐὰν θέλῃς, δύνασαι νὰ καταφύγῃς καὶ εἰς ἄλλα μέσα ἐπιστημονικώτερα, ὅπως τὸ ἀναπνεῖν ἰσχυρῶς καὶ βαθέως, ἢ τὸ πιέζειν διὰ τῶν βαθμίδων τὴν καρδιάδα, ἢ νὰ ἐφαρμοῖσῃς τὸ συνιστώμενον ὑπὸ τοῦ διασήμου ἱατροῦ Βοεραβίου, ὅστις ἐτοποθέτει παρὰ τὴν κλίνην γυναικῶς πασχούσης ἐξ ἀπνίας ὑδρορρόην, διατεινόμενος ὅτι ὁ κρότος τῶν σταλαγμῶν ἦτο ἱκανὸς νὰ ἐπιφέρῃ εἰς αὐτὴν τὸν ποθητὸν ὕπνον. Ἄλλ' εἴτε διότι ἀποκάνεις, εἴτε διότι δὲν εἶνε εὔκολον νὰ θέσῃς αὐτὰ εἰς ἐφαρμογὴν — ἀφοῦ ἄλλως τε τὰ διάφορα ταῦτα πειράματα θὰ ἦσαν ἱκανὰ ν' ἀπασχολήσωσι μέγα μέρος τῶν νυκτερινῶν ὥρων — ἀπελπίξασαι ἐν τέλει, ὁμολογεῖς τὴν ἡττάν σου καὶ ἐγκατεργῶν παραδίδουσαι εἰς τὸν ἐχθρὸν σου, ὅπως ὁ κατάδικος ἐπὶ τοῦ ἰκριώματος εἰς τὸν ἀτεγκτον ἐκτελεστήν τοῦ νόμου.

Ἡ νύξ σὲ περιβάλλει ἀπειλητικὴ μὲ τὸν ζόφον τῆς, μὲ τὸ μυστήριόν τῆς καὶ μὲ τὴν σιγὴν τῆς. Ἐπειδὴ ὑποτίθεται ὅτι κατοικεῖς μακρὰν ὄψωσιν τοῦ κέντρου τῆς πόλεως, ἔνθα κατὰ τὰς νυκτερινὰς ὥρας συρρέει ἡ ζωὴ αὐτῆς καὶ σφύζει καὶ τυρβάζεται συνεχίζουσα τὸν ποικιλόμορφον βίον τῆς ἡμέρας, ἐκεῖ ὅπου εἰς τὰ περίφωτα ζυθοπωλεῖα καὶ τὰ γαλακτοπωλεῖα καὶ τὰ φῶδικα καφενεῖα συνωσιτίζεται ἡ φιλοτάραχος καὶ φιλήδονος καὶ ἀμέριμνος νεότης καθὼς καὶ οἱ δυστυχεῖς παρήλικες ὄσους τὸ ἰδιαίτερον ἐπάγγελμα ἐξαναγκάζει ν' ἀγρυπνῶσι τὴν νύκτα, συναγελαζόμενοι μετὰ φαυλοβίων, χαρτοπαικτῶν καὶ ἄλλων ὑπόπτου ἠθικῆς ἀτόμων, νυκτοχαρῶν ὡσπερ θύων καὶ μετ' ἀδιορθῶτων ξενύκτηδων, οἵτινες ἐκ πονηρᾶς

ἐξέως ἀναστρέφουσι τοὺς ὄρους τῆς συνήθους τῶν ἰνθρώπων διαίτης. Ὑποτίθεται δὲ ἀκόμη ὅτι δὲν εἶνε ἡ νύξ ἢ θερινή, ἢ ἀπαράμιλλος ἀπτικὴ νύξ, μὲ τὸ κάλλος τῆς, μὲ τὴν δρόσον τῆς, μὲ τὸ γλυκὺ ἔναστρόν τῆς στερέωμα, μὲ τὴν τελείαν ξηρότητα τῆς εὐεργετικῆς ἀτμοσφαιρας, ἢ νύξ ἥτις μὲ τὴν διαρκῆ αὐτῆς κίνησιν, μὲ τὰς τέρψεις καὶ τὰ θεάματα αὐτῆς ἀνακουφίζει τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τῶν ὀχληρῶν μόχθων καὶ τοῦ καύσωνος τῆς ἡμέρας καὶ τοὺς κρατεῖ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο εἰς τὴν ἡδονικὴν ἀπὸλαισιν τοῦ ὑπαίθρου, μακρὰν τοῦ πνιγροῦ κοιτῶνος. Δὲν εἶνε ἡ νύξ ἢ μαγευτικῶς σεληνοφώτιστος ἢ ἐπιβάλλουσα εἰς ρομαντικούς καὶ μὴ τὴν νυκτερινὴν περιπλάνησιν, καθὰ κελεύει τὸ γνωστὸν δημῶδες δίστιχον:

Ὅποιος δὲν ἐπερπάτησε τὴ νύκτα μὲ φεγγάρι

Καὶ τὴν αὐγὴν μὲ τὴ δροσιὰ τὸν κόσμον δὲν ἐχάρη.

Δὲν εἶνε ἡ νύξ ἢ παρεροχόμενη ὡς εὐφρόσυνον ὄναρ, τῆς ὁποίας τὴν συγκεκριασμένην ἐκ τόσων φάτων σκιαύγειαν ἀποδιώκει ταχέως τὸ ἀνυπόμονον τῆς Ἡοῦς φάος. Εἶνε τὸ ἀντίθετον αὐτῆς, ἡ νύξ ἢ φθινοπωρινὴ ἢ ἡ ἀτέρμων χειμερινή, τὴν ὁποίαν ἐπόθει ὁ ἡδυπαθὴς ποιητὴς τοῦ δημοτικοῦ ἄσματος.

Νὰ σ' εἶχα στὴν ἀγκάλῃ μου τρεῖς μέρας καὶ τρεῖς
νύκτες

Καὶ νᾶν' ἢ μέρας τοῦ Μαγιοῦ κ' ἢ νύκτες τοῦ
Γενάρη.

Εἶνε ἡ νύξ ἥτις κατετρόμαξε τὸν Στρεψιάδην τῶν Νεφελῶν:

Τοῦ, ἰού!...

Ὡ Ζεῦ βασιεῦ, τὸ χρῆμα τῶν νυκτῶν ὅσον
ἀτέραντον! οὐδέποθ' ἡμέρα γενήσεται;

Εἶνε ἡ νύξ ἢ ὁμοιάζουσα μὲ τὴν αἰωνίαν νύκτα τῆς ἀνυπαρξίας ἥτις μᾶς ἀναμένει, κατὰ τοὺς στίχους τοῦ Κατούλου:

Soles occidere et redire possunt.

Nobis quem semel occidit brevis lux,

Nox est perpetua una dormienda,

οἵτινες ἐν παλαιᾷ, εὐθυτέρα καὶ ἄνευ ἀξιώσεων μεταφράσει ἀπεδόθησαν παρ' ἐμοῦ ἄλλοτε ὡς ἐξῆς:

Ὁ ἥλιος ὅπου γάνεται ἀπὸ βραδὺς στὴ δύση,
Ὅπισω πάλι τὴν αὐγὴν λαμπρὸς θεὸς νὰ γυρίσῃ.
Μὰ τὸ δικό μας λίγο φῶς σάν σβῆση καὶ περάσῃ,
Νύκτα βαθεῖα κ' ἀτέλειωτη εὐθύς θὰ μᾶς σκεπάσῃ.

Εἶνε ἡ νύξ μὲ τὸν ζόφον τῆς, ἣτις ὑπενθυμίζει τὸ σκοτεινὸν ὄραμα τοῦ Βύρωνος εἰς τὸ περίφημον αὐτοῦ ποίημα *Darkness* (ἡ σκοτία). Ὁ ζόφος τοῦ θανάτου περιεκάλυπεν ἤδη τὸν ἀγωνιῶντα πλανήτην μας, δι' ὃν ἐπέστη ἡ στιγμή τῆς τελικῆς φθορᾶς. Τὸ φῶς ἐξέλιπε τέλεον, οὐδεμία ἀκτίς αὐγάζει πον. Ἐκάησαν καὶ τὰ τελευταῖα δάση ὑπὸ τῶν τελευταίων ἐπιζώντων κάτοικων τῆς σφαίρας· καίονται καὶ αἱ οἰκίαι αὐτῶν, ἵνα ὑπὸ τὴν λάμπριν τῆς πενθίμου πυρᾶς δυνηθῶσι νὰ διακρίνωσι μίαν εἰσέτι φερὰν τὸ πρόσωπον ἀλλήλων.

And men were gather'd round their blazing homes
To look once more into each other's face

Τὸ μαρτύριον τῆς αὔπνιας, μαρτύριον τὸ ὁποῖον ἐφαρμόζει ἐπὶ τινων καταδίκων ἢ περιτέχνος ὠμότης τῶν λειτουργῶν τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης τοῦ Οὐρανίου Κράτους καὶ τὸ ὁποῖον ὑπάρχει δυστυχῶς ἐν χρήσει καὶ εἰς μερικὰ ἀστυνομικὰ κρατητήρια, ἀρχίζει. Αἱ ἄλλαι αἰσθήσεις ἀποναρακοῦνται βαθμηδὸν ἐκ τῆς κοπώσεως καὶ μόνη ἡ ἀκοὴ γοηγορεῖ ἐν διεγέρσει, ἀντιλαμβανομένη καὶ τοῦ ἐλαχίστου ψόφου. Ἀκροᾶται τὸν ἴσον καὶ ἔρρυθμον κρότον τοῦ ἔκκρεμοῦς, τὸ ὁποῖον ὁ μεθοδικὸς πατήρ τοῦ Τρίστραμ Σάνδν, τοῦ ἥρωος τοῦ Σουίφτ, συνήθιζε, κατὰ τὴν ἀφήγησιν τοῦ υἱοῦ του, τακτικῶς νὰ χορδίζει πρὸ πάσης ἐπισήμου καὶ ἀποκρύφου πράξεως τοῦ συζυγικοῦ του βίου. Ἀκροᾶται τὸν σιγμὸν τῆς θρυαλλίδος τοῦ ἀνημμένου κηρίου, τὸν βόμβον τοῦ ἵπταμένου ἐντόμου, τὸν σῆτα καταβιβρώσκοντα τὰ σπλάγγνα παλαιοῦ ἐπίπλου, τὸν ἀδιάκριτον ποντικὸν ροκανίζοντα τὸ προστυχὸν ἀντικείμενον εἰς τὸ ἀπόκρυφον αὐτοῦ καταφύγιον. Καὶ ὅταν λείπουν τυχὸν αὐτὰ, ἀκροᾶται τὴν ἐλικρατοῦσαν ἀπόλυτον σιγὴν, ὅπως ὁ Ἄγνωστος ποιητῆς τοῦ Παράσχου:

Καὶ τὴν βαθεῖαν σιωπὴν ὡς ἄσμα ἠεροῦτο.

Ἄν τυχὸν δὲ ἀπορήσετε διὰ τὴν ὀξύμωρον ἔκφρασιν, ὁ ἴδιος ποιητῆς σᾶς δίδει τὴν ἐξήγησιν διὰ τῶν παρεπομένων στίχων του:

Τὴν σιωπὴν; ἀλλ' ἡ σιγὴ ἔχει φωνάς;—Καμμίαν
Διὰ τοὺς ἄλλους, πλὴν πολλὰς εἰς ποιητοῦ καρδίαν.

Ποιηταὶ ὅμως δὲν εἶνε ὅλοι καὶ τὴν ἀκοὴν ἄλλως τε ἀπασχολοῦσιν ἕτεροι κρότοι, μᾶλλον

εὐδιάκριτοι, προερχόμενοι ἔξωθεν. Ὅταν ὁ βορρᾶς δὲν ὀλολύξῃ πενθίμως, ὅταν ἡ βορρῆ δὲν πλαταγῇ ἐπὶ τῆς στέγης ἢ ἐπὶ τῶν πλακῶν τοῦ πεζοδρομίου, οἱ διάφοροι κρότοι τῆς ὁδοῦ φθάνουν εὐκρινεῖς ἐν τῇ νυκτερινῇ σιγῇ μέχρι τῆς κλίνης σου καὶ ἐξεγείρουν τὰς σκέψεις σου. Καὶ προσπαθεῖς ἐκ τοῦ κρότου καὶ ἐκ τοῦ ρυθμοῦ του νὰ πλάσης εἰκασίας περὶ τῆς ιδιότητος, περὶ τοῦ ποιοῦ, περὶ τῶν περιστάσεων καὶ τῆς ψυχικῆς καταστάσεως τοῦ νυκτερινοῦ διαβάτου. Διατὶ τάχα νὰ βαίνη μὲ τόσην ταχύτητα ἡ ἄμαξα αὐτὴ ἢ προερχομένη ἐκ τοῦ κέντρου τῆς πόλεως; Μήπως φέρει ἰατρόν τινα κληθέντα ἐσπευσμένως κατὰ τοιαύτην προερχομένην τῆς νυκτὸς ὥραν πρὸς ἐπίσκεψιν ἐπικινδύνως πάσχοντος ἀσθενοῦς; Μὲ πόσην ἄρα γε ἀγωνίαν θ' ἀναμένουν οἱ περὶ αὐτὸν ἀγρυπνοῦντες οἰκεῖοι καὶ πῶς θὰ τείνουν τὸ οὖς διὰ ν' ἀκούσουν ἐὰν ὁ παρήγορος αὐτὸς κρότος θὰ σταματήσῃ παρὰ τὴν εἴσοδον! Ἡ μήπως εἶνε κανεὶς συβαρίτης, ὅστις κεκορεσμένος ἐκ πότου καὶ ἐδωδῆς σπεύδει νὰ συνεχίσῃ τὴν τρυφηλὴν ἀπόλαυσιν εἰς τὸ θάλαπος τῆς κλίνης του; Ἡ μήπως εἶνε εὐτυχῆς χαροπαίκτης, τὸν ὁποῖον καθιστᾷ ἀσώτως ἐλευθέριον περὶ τὰς ἔξεις του τὸ ἀκόπως κτηθὲν δαυμιλὲς κέρδος; Ἡ μὴ τάχα εἶνε σύζυγος εὐτυχέστερος ἀργοπορήσας ἐκτάκτως καὶ ἐπειγόμενος νὰ ἐπανεύρῃ τὸ ποθητὸν λέκτρον:

Quale colomba dal disio chiamata,

ὡς λέγει ὁ Δάντης; Ἡ μὴ ἀπλούστατα ὁ ἴδιος αὐτομέδων, καταπονηθεὶς ἐκ τοῦ καμάτου τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς ἐπιστρέφει μόνος διὰ νὰ παραδώσῃ εἰς ἀνάπαυσιν ἑαυτὸν καὶ τὰ κτήνη του;

Καὶ διατὶ νὰ διέρχεται τόσον βραδέως βαδίζων ὁ ἄλλος ἐκεῖνος πεζὸς διαβάτης; Εἶνε ἄρα γε ὀκνηρὸς τις πελάτης καφενεῖου, ὅστις ἀφοῦ ἔκλεισε τὰς πύλας του τὸ καταφύγιον τῆς φυγοπονίας του, ἐπιστρέφει δύσθυμος εἰς τὴν ἡμελημένην αὐτοῦ κοίτην; Ἡ μήπως εἶνε ἐξ ἐναντίας ἐργάτης μοχθήσας μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης χάριν τοῦ ἐπιουσίου καὶ σύρει τὰ βήματά του ἐκ τοῦ κόπου; Ἡ εἶνε ἴσως δυστυχῆς τις αἰκογενειάρχης, μετ' ἀθυμίας ἐπανακάμπτων εἰς τὸ πενιχρὸν του ἐνδιαίτημα, ἐνθα γνωρίζει ὅτι τὸν ἀναμένουν ἢ στέρησις καὶ ἢ ἀπόγνωσις;

Τὰ βήματα τοῦ ἀστυφύλακος, περιπολοῦντος ἀνά τὴν συνοικίαν, ἔχουν ρυθμὸν ἰδιαίτερον, χαρακτηριστικὸν, ἀγγέλλοντα τὴν ιδιότητά του. Ὁ φρουρὸς τῆς τάξεως καὶ τῆς ἀσφαλείας περιπατεῖ μὲ βῆμα νωθρὸν, βαρὺ, κανονικόν. Εἶνε ἡ σκιά τῆς ἔξουσας καὶ τοῦ νόμου ἐφορευούσα εἰς τὰ σκότη. Δὲν κρατεῖ τὴν χονδρὰν καὶ βαρεῖαν βακτηρίαν δι' ἧς ὁ μπεκτοῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως κρούει τὸ λιθοστρωτον τῆς ὁδοῦ, δηλῶν διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κτυπημάτων τὴν ὥραν τῆς νυκτός, ἀναγγέλλων δ' ἐνίοτε διὰ φωνῆς πενθίμου καὶ παρατεταμένης τὴν ἐκραγεῖσαν τυχὸν ἐν τῇ πόλει πυρκαϊὰν καὶ τὴν συνοικίαν τῆς πόλεως ἔνθα ἔξεραγή, κατ' εἰδοποίησιν τῶν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ πανυψηλοῦ πύργου τοῦ Γαλατᾶ ἐπαγρυπνοῦντων φρουρῶν. Ἐν τούτοις ἡ φωνὴ καὶ οἱ κρότοι τοῦ νυκτοφύλακος τούτου εἶνε παρήγοροι διὰ τοὺς ἀκούοντας. Δὲν εἶνε ἀπαίσιοι ὅπως τῶν νυκτοφυλάκων τοῦ Μεσαίωνος, οἵτινες περιερχόμενοι τὰς βορβορώδεις ὁδοὺς τῶν Πασισίαν παρήνουν κλαθμηρῶς τοὺς τυχὸν ἀγρυπνοῦντας πολίτας νὰ δέωνται ὑπὲρ τῶν βασανιζόμενων ἐν τῷ Καθαρητίῳ ψυχῶν.

Ὁ ἡμέτερος ἀστυφύλαξ δὲν λέγει τίποτε· βαδίζει ἡσύχως καὶ ἐνίοτε μόνον ἀκούεται ὁ ὄξύς ἦχος τῆς σφυρίτρας του, δι' ἧς εἰδοποιεῖ τοὺς περαιτέρω περιπολοῦντας συναδέλφους του περὶ τῆς διελεύσεως ὑπόπτου τινὸς διαβάτου. Τὰ κατοποιῶν στοιχεῖα δὲν λείπουν ἀπὸ πάσης πολυανθρώπου πόλεως, καὶ ἐν ὥρᾳ νυκτός, καθ' ἣν διέρχονται πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ, ὡς λέγει ὁ Ψαλμοδὸς, οἱ θῆρες καὶ αἱ ὕεναι τοῦ κακουργήματος ἐπιχειροῦσιν ἐνίοτε εἰς τ' ἀπόκεντρα σημεῖα ἄθλους στυγεροῦς, προσστατεύομενοι ὑπὸ τοῦ σκότους.

Κατὰ καιροὺς ὑπῆρξε μάλιστα ἀληθὴς ἐπιδρομὴ κακοποιῶν στοιχείων εἰς τὴν πόλιν μας, συρρευσάντων ἐνεκα ἐκτάκτων περιστάσεων ἀπὸ τῶν διαφόρων σημείων τῆς Ἀνατολῆς. Οἱ νυκτοκλέπται, οἱ βαλαντιοτόμοι καὶ οἱ λωποδύται εἶχον πληθυνθῆ εἰς ἐπικίνδυνον βαθμὸν, σπειραὶ δὲ αὐτῶν θρασεῖαι ἐνεδρεύουσαι τὴν νύκτα. ἔλῃστενον τοὺς μεμονομένους διαβάτας περὶ τ' ἀπόκεντρα ἰδίως τῆς πόλεως μέρη. Ἡ ἀστυνομία ἠναγκάσθη νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀπηνῆ καταδίωξιν αὐτῶν διὰ συντόνων μέτρων, ὅπως

ἀπαλλάξῃ τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς μάστιγος. Κατ' ἐκείνην δὲ τὴν ἐποχὴν, πρὸ εικοσαετίας, εἰσήχθη εἰς τὴν κοινὴν χρῆσιν καὶ ἡ λέξις λωποδύτης τὴν ὁποῖαν διὰ πρῶτην φορὰν μετεχειρίσθη ὁ τότε διευθυντῆς τῆς ἀστυνομίας μακαρίτης Κοσονάκος εἰς τὸ περίφημον αὐτοῦ ἀστυνομικὸν δελτίον, τὸ συντασσόμενον μετὰ πολλῆς καὶ παραδόξου διὰ τὴν ἀστυνομικὴν σοβαρότητα εὐτραπείας καὶ δημοσιευόμενον καθ' ἐκάστην εἰς τὰς στήλας τοῦ *Αἰῶνος*. Ἡ ἀρχαία λέξις ἐπολιτογραφῆθη ἔκτοτε καὶ κατέστη κοινοτάτη. Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ λωποδυτῶν καὶ ἀστυνομίας σημειῶ ἐπιπροσθέτως ὅτι καὶ αἱ λέξεις χωροφύλαξ καὶ ἀστυφύλαξ εἶνε σχετικῶς νεωτέρας ἐφευρέσεως, πλασθεῖσαι ἐπιτυχῶς καὶ τεθεῖσαι τὸ πρῶτον εἰς χρῆσιν πρὸ ἐνὸς καὶ ἐπέκεινα αἰῶνος παρὰ τῶν λογίων τοῦ καιροῦ ἐκείνου τῶν συνταξάντων τὴν νομοθεσίαν τῆς πρώτης αὐτονόμου Ἑλληνικῆς Πολιτείας, τῆς Ἑπτανήσου, εἰς ἔνδειξιν τῶν φρουρῶν τῆς τάξεως ἐν τοῖς ἄστεσι καὶ ἐν τῇ ὑπαίθρῳ χώρᾳ.

Οἱ παλαιότεροι ἐνθυμοῦνται καὶ διηγοῦνται ἀκόμη πολλὰ ἀνέκδοτα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἀξιωμανημόνευτον ἐκείνην ἐποχὴν τῶν λωποδυτῶν. Ἡ φήμη διεσάλπιζεν, ἐξογκωμένους ἐννοεῖται πάντοτε, τοὺς νυκτερινούς των ἄθλους, τρόμος δὲ συνεῖχε τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες δὲν ἐτόλμων νὰ διέλθωσιν ἐν ὥρᾳ νυκτός ἐξ ὀρισμένων σημείων τῆς πόλεως, ἅτινα ἐφημιζόντο ὡς ὄρη-τήρια τῶν κακοποιῶν. Οὕτως, ἐπὶ παραδείγματι, ὁ παρὰ τὸ Πανεπιστήμιον ὑπάρχων τότε κήπος τῶν Ἱερολοχιτῶν, ἐφ' οὗ ὠκοδομήθη κατόπιν ἡ Βαλλιάνειος Βιβλιοθήκη, ἐθεωρεῖτο ὡς φωλεὰ κακούργων, ὅπως ἄλλοτε τὸ περίφημον παρὰ τοὺς Παρισίους δάσος τοῦ Σενάρ. Ἐν τῶν ἀναφερομένων εὐθύμων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀνεκδότων εἶνε καὶ τὸ ἐξῆς. Ποιητῆς διακρινόμενος ἔκτοτε διὰ τὸ σατυρικόν του πνεῦμα, κατέχων δὲ σήμερον ἐν τῷ Πανελληνίῳ τὰ σκηπτρα τῆς σατυρικῆς ποιήσεως—δὲν λέγω τ' ὄνομά του, ἀλλὰ καθεὶς τὸν ἀναγνωρίζει ἐκ τῶν προσδιορισμῶν τούτων—εὗρισκετο θερινὴν τινα ἐσπέραν μεθ' ὀμάδος φίλων εἰς τὸ μικρὸν ὄροπέδιον τῆς Παλαιᾶς Ἐκθέσεως, ὅπου περίπου τῶρα κεῖται ἡ δυτικὴ εἴσοδος τοῦ Παραδείσου τοῦ Ζαπτείου. Τὰ λωποδυτικὰ κατορθώματα ἀπετέλουν τὸ κύριον θέμα τῆς συνδιαλέξεως καὶ αἱ ἀφηγή-

σεις περιπετειῶν διαβατῶν ἀπογυμνωθέντων ὑπὸ τῶν βαλαντιοτόμων διεδέχοντο ἢ μία τὴν ἄλλην. Ὅτε ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς ἀποχωρήσεως περὶ τὸ μεσονύκτιον, ὃ ποιητῆς, ὅστις δὲν διακρίνεται ἐπὶ προσωπικῇ γενναιοῦτι, προσεκολλήθη εἰς ἓνα τῶν ἐταίρων καὶ συνεβάδισε μετ' αὐτοῦ μέχρι τῆς πόλεως. Ἄλλ' ὅτε ἐφθασαν εἰς εἰς τὴν ὁδὸν Πανεπιστημίου, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ χωρισθῶσι, παρεκάλεσε τὸν συνοδοιπόρον του νὰ τὸν συνωδεύσῃ καὶ περαιτέρω.

— Βαστῶ χρήματα ἐπάνω μου, τοῦ εἶπε μυστηριωδῶς, καὶ φοβοῦμαι νὰ ὑπάγω μόνος τέτοια ὥρα.

Ὁ φίλος— ὅστις ἦτο ὁ καλὸς κἀγαθὸς Πέτρος Πυρρῆς, παλαιὸς ἐκδότης καὶ τυπογράφος ἀναμυγνόμενος δὲ καὶ εἰς τοὺς κύκλους τῶν λογίων καὶ τῶν δημοσιογράφων τῆς ἐποχῆς— συγκατετέθη προθύμως νὰ τὸν συνωδεύσῃ μέχρι τῆς ἀποκέντρου ὁδοῦ τῆς Νεαπόλεως, ἔνθα τότε ὁ ποιητῆς κατάρκει.

— Κ' ἔχεις πολλὰ χρήματα ἐπάνω σου; τὸν ἠρώτησε μετὰ περιεργείας, ὅτε ἐπλησίασεν εἰς τὴν κατοικίαν του.

— Ἔχω ἓνα εἰκοσιπεντάριον, ἀπήνησεν ὁ ποιητῆς μὲ ὕφος σοβαρότητος, ὡς νὰ ἔκρυπτεν εἰς τὰ θυλάκιά του τὸ ταμεῖον ἀμερικανοῦ τινος Κροίσου.

Ἐνα εἰκοσιπεντάριον διὰ τοὺς εὐδαίμονας ἐκείνους χρόνους ἀντεπροσώπευε πράγματι θησαυρὸν διὰ τοὺς ἔχοντας ὡς ἐπάγγελμα τῶν Μουσῶν καὶ τῶν γραμματῶν. Ἄλλ' ὁ συνοδοιπόρος του κατηγορήθη.

— Καὶ γιὰ ἓνα εἰκοσιπεντάριον, βρὲ ἀθεόφοβε, μ' ἔκαμες νὰ κάμω τόσον δρόμον γιὰ νὰ σὲ φυλάξω! ἀνεφώνησε.

Καὶ τὸν ἀφήκεν ἀμέσως ἀδημονῶν.

Ἦσαν δὲ οἱ λωποδύται τῶν χρόνων ἐκείνων εὐφρέστατοι πολλάκις καὶ ἐπινοητικώτατοι. Δηγοῦντο τότε μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὸ ἔξιξ ἔξυπνον τέχνασμα ἐνὸς ἐξ αὐτῶν. Κατέρχεται δρομαῖος τὴν ἐρήμην ὁδὸν, προσποιούμενος ὅτι ἀναζητεῖ κάποιον ἐν ταραχῇ καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ἀνερχόμενον διαβάτην.

— Μήπως εἶδετε κανένα ἀστυφύλακα νὰ ἔρχεται ἀπὸ κάτω; τὸν ἐρωτᾷ.

— Ὅχι, ἀπαντᾷ ὁ ἀνύποπτος διαβάτης.

— Οὐτ' ἐγὼ εἶδα κανένα νὰ ἔρχεται ἀπ'

ἐπάνω. Ἔλα γρήγορα, τὸ πορτοφόλι σου καὶ τὸ ρολόγι σου!

Ἄλλὰ καὶ τὰ βήματα τοῦ φρουροῦ τῆς τάξεως ἀπομακρύνονται καὶ χάνονται εἰς τὴν ἐρημίαν. Οἱ διαβάται εἶνε σπάνιοι πλέον οἱ κρότοι εἰς τὴν ὁδὸν καθίστανται ὀλονὲν ἀραιότεροι, ἕως ὅταν ἐκλείπουν ὀλοτελῶς. Ἀπόλυτος σιγὴ βασιλεύει καὶ ἡ αὐπνία ἐξασκοῦται τὸ νευρικὸν σύστημα ἐξηγεγερμένον ἐκ τῆς ἐντάσεως δὲν ἐνδίδει εἰς τὴν κόπωση. Ἡ σκέψις μὴ ἀπασχολουμένη πλέον ἐκ τῶν ἐντυπώσεων τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου συγγεντροῦται ἐντὸς τοῦ ὑποκειμενικοῦ κύκλου καὶ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς καὶ ἀπὸ τὰς ἀβύσσους τῆς μνήμης ἀναπηδῶσιν ἀπηχῆσεις αἰσθημάτων λησμονημένων, ἀναμνήσεις μακρυναὶ καὶ διέρχονται πρὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ τῆς διανοίας μορφαὶ καὶ εἰκόνες ἐν παρελάσει, ὅπως τὰ φαντάσματα τοῦ κατόπτρου τοῦ Μάκβεθ.

Πολλοὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἀνατρέχουσιν εἰς τὴν παραμυθητικὴν διὰ τῆς ἀναγνώσεως ἀπασχόλησιν. Καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν ἔχει ὑπνωτικὴν ιδιότητα τὸ βιβλίον ἔχει πάντοτε τὸ προνόμιον νὰ πρᾶνῃ καὶ ν' ἀνακουφῆ, ἀποδιῶκον τὴν ἀνίαν. Ἄλλ' ἢ εὗρεσις καταλλήλου βιβλίου ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ καὶ ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις δὲν εἶνε πάντοτε εὐκόλος. Ἐκτάκτως δὲ τυχερὸς ὑπῆρξεν ἐν ἀναλόγῳ θέσει εὐρεθεὶς ὁ πρό τινων ἐτῶν ἀποβιώσας γηραιὸς πρωθυπουργὸς τῆς Ἰταλίας Ἀύγουστινος Δεπρέτις. Μεταβάς ποτε εἰς τὴν Στραδέλλαν, τὴν πολίχνην ἐν ἣ ἔξελέγετο βουλευτῆς καὶ καταλύσας συμφωνίαν πρὸς τὰς ἀπλοϊκὰς καὶ ἀπερίττους ἔξεις τοῦ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, κατεκλίθη ἐνωρὶς, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ κοιμηθῇ ἔνεκα τοῦ θορύβου ὃν ἐπροξέει ὁ ἔνοικος τοῦ παρακειμένου δωματείου, ὅστις ἐν εὐθύμῳ ὅποσοῦν καταστάσει διατελῶν, ὡς φαίνεται, ἐφλυάρει καὶ ἐφύναζε περιφρονῶν τὰς παρατηρήσεις τοῦ ξενοδόχου. Τὴν πρωΐαν νήφων ἤδη ὁ ταραξίας καὶ μαθὼν τίνα εἶχε γείτονα, ἔσπευσε νὰ παρουσιασθῇ πρὸς αὐτὸν καὶ νὰ ζητήσῃ συγγνώμην, τοσοῦτ' ἄλλο ὅσ' ἔξενος καὶ αὐτὸς εἶχε μεταβῆ ἐκεῖ ὅπως καθυποβάλλῃ αἰτησίαν του πρὸς τὸν πρωθυπουργόν.

— Δὲν πειράζει, εἶπεν ἀνεξικακῶς ὁ πρεσβύ-

της. Ἄλλως τε μοῦ προσεφέρατε ἀκουσίως μίαν ἐκδούλευσιν. Διὰ ν' ἀγρυπνήσω ἐξ αἰτίας σας ἔλαβα καιρὸν ν' ἀναγνώσω ἐν περίφημον βιβλίον, τὸ ὁποῖον εὑρον ἐντὸς τοῦ δωματίου καὶ τὸ ὁποῖον δύσκολον θὰ μοι ἦτο ν' ἀναγνώσω εἰς ἄλλην περίστασιν.

Καὶ ἔδειξεν, εἰς τὸν ἐκπληκτὸν του ἐπισκέπτην τὴν *Κυρίαν* μὲ τὰς *Καμελίαις*.

Καὶ ἡ ὥρα παρέρχεται. Ὁ χρόνος βαδίζει πάντοτε μὲ τὸ αὐτὸ ἀμειλίκτον καὶ ἀναλλοίωτον βῆμα, τὸ ὁποῖον φαίνεται εἰς ἡμᾶς ἄλλοτε μὲν γοργὸν καὶ ἀστραπιαῖον καὶ ἄλλοτε ἀπελπιστικῶς βραδὺν ἀναλόγως τῆς ψυχικῆς μας καταστάσεως. Ὁ Λαμαρτίνος ἀνεβόα:

O temps, suspends ton vol.

καὶ καθικέτευε τὰς ὥρας νὰ περῶσι ταχέϊα μόνον διὰ τοὺς δυστυχεῖς καὶ τοὺς πάσχοντας. Ἄλλὰ ὁ καιρὸς ἐξακολουθεῖ μὲ τὴν αὐτὴν μονότονον πορείαν. Μόνον ἐν ὄνειρῳ δὲν ἔχομεν σαφῆ ἀντίληψιν τῆς παρόδου τοῦ χρόνου. Ὁ λόρδος Βρούγαμι παρενρισκόμενος εἰς ἕνα δίκην ἀπεκοιμήθη ἐκ τῆς κοπώσεως, εἶπε δὲ κατὰ τὰς στιγμὰς τοῦ ὕπνου του ὄνειρον περπετειώδες τὸ ὁποῖον ἐφάνη εἰς αὐτὸν μακροτάτης διαρκείας. Ὅτε ἀφυπνίσθη ὁμως μετ' ἐκπλήξεως παρετήρησεν ὅτι ἡ μελάνη τῶν σημειώσεων τὰς ὁποίας εἶχε χαράξει μίαν στιγμὴν πρὶν καταληφθῆ ὑπὸ τοῦ ὕπνου, δὲν εἶχεν ἀκόμη ξηρανθῆ. Ἐν ὥρᾳ δὲ ἐκστάσεως ἡ καταληψίας ἡ πάροδος τοῦ χρόνου εἶνε τελειῶς κατηγορημένη. Ἐπὶ τούτου ἐστηρίζεται ἡ ὠραία παράδοσις τῶν συναξαρίων περὶ τοῦ μοναχοῦ, ὅστις περιπεσὼν εἰς ἔκστασιν, ἐνῶ διελογίζετο τὸ ρητὸν τοῦ ψαλμοῦ. «Χίλια ἔτη Κύριε, ἐν ὀφθαλμοῖς σου, ὡς ἡ ἡμέρα ἡ χθὲς, ἦτις παρηλθεν» ἀπεκοιμήθη ἐν τῷ δάσει, ὅτε, δὲ ἀνανήψας ἐπανήλθε περὶ τὴν δειλὴν εἰς τὴν μονήν, ἀφ' ἧς εἶχεν ἐξέλθει τὴν πρωΐαν εὑρε τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα ἐντελῶς παρηλλαγμένα τὸ κτίριον ἦτο πεπαλαιωμένον καὶ σαθρὸν, οὐδεὶς δὲ τῶν ἐν αὐτῷ μοναζόντων τὸν ἀνεγνώρισε καὶ μόνος εἰς τῶν πρεσβυτέρων ἐβεβαίωσεν ὅτι, καθὰ ἐγίνωσκεν ἐκ διηγήσεως τῶν ἀρχαιοτέρων τῆς μονῆς οἰκητόρων, κάποιος μοναχὸς φέρων τὸ ὄνομα τοῦ ἐμφανισθέντος εἶχε τῷ ὄντι ἀπολεσθῆ πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων καὶ ἐξελθὼν τὴν πρωΐαν δὲν

ἐνεφανίσθη πλέον εἰς τὴν μονήν. Ἡ ἔκστασις τοῦ μοναχοῦ, κατὰ θεϊαν οἰκονομίαν εἶχε διαρκέσει ἐπὶ χίλια ἔτη! Τὸν ὠραῖον τοῦτον θρῦλον ἐξέλεξεν ὡς θέμα ἐνὸς τῶν ἤριστων ποιημάτων του ὁ ἔξοχος ἀμερικανὸς ποιητὴς Longfellow. Ὅτι δὲ οἱ αἰῶνες παρέρχονται πολὺ ταχέως διὰ τοὺς κοιμωμένους, μαρτυρεῖ τὸ ἐξῆς εὐθύμῳ ἀνέκδοτον. Συζητήσεως ποτε γενομένης ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν, ὁ ἐνδιαφερόμενος ὑπουργὸς βλέπων ὅτι ὁ ἀγορευὼν ρήτωρ τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐμακρολόγει ἀφορητῶς διότι εἶχε ἀρχίσει τὴν ἀγόρευσίν του ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς ἱστορίας τοῦ ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ, καὶ κεκμηκῶς ὢν, ἀπεκοιμήθη, ἀφοῦ πρότερον παρεκάλεσε τὸν παρακαθήμενον συνάδελφόν του νὰ τὸν ἀφυπνίσῃ ὅτε ἡ ἀγόρευσις θὰ προσήγγιζεν εἰς τὸ τέμαί της. Τῷ ὄντι ὁ ὑπουργὸς ἔκρινε καλὸν ν' ἀφυπνίσῃ ἐν δεδομένη στιγμῇ τὸν ὑπνώπτοντα συνάδελφόν του.

Εἰς ποῖον σημεῖον τῆς ἱστορίας εὐρίσκεται ὁ ἀγορευὼν; ἠρώτησεν ὁ ἀφυπνισθεὶς τρίβων τοὺς ὀφθαλμούς.

— Εἰς τὴν ναυμαχίαν τοῦ Λὰ—Χόγκ.

— Καὶ μένε! εἶπεν ἐπιπληκτικῶς ὁ ὑπουργὸς πρὸς τὸν συνάδελφόν του· μ' ἐξύπνησες . . . ἕνα αἰῶνα ἐνωρίτερον.

Καὶ ἡ νύξ προχωρεῖ. Ἐδυσαν ἤδη καὶ ἡ Σελήνη καὶ αἱ Πλειάδες· τίς οἶδε δὲ πόσαις ὁμοιοπαθεῖς τῆς Σαπφοῦς, δυστυχεῖς ἐν τῷ ἔρωτι θὰ ἐπαναλαμβάνουν τὸ φλογερὸν παράπονον τῆς Λεσβίας ποιητρίας κατὰ τοιαύτην ὥραν:

Ἐγὼ δὲ μόνᾳ καθεύδω!

Μετ' ὀλίγον θὰ σβεσθοῦν καὶ οἱ φανοὶ τῆς πόλεως ὑπὸ τῆς φειδωλῆς ὑπηρεσίας τοῦ φωτισμοῦ. Ἄλλως τε πᾶσα κίνησις καὶ πᾶσα ζωὴ ἔπαυσεν ὀριστικῶς καὶ ἡ πόλις εἶνε ἐξ ὀλοκλήρου βεβυθισμένη εἰς τὴν σιγὴν καὶ τὸ μυστήριον. Ἐνίοτε μόνον διὰ τῶν ραγᾶδων τοῦ παραθύρου εἰσδύει εἰς τὸ δωμάτιον ὠχρά τις καὶ παροδικὴ ἀντανάκλασις καὶ ἀκούεται κραυγὴ τις βαρεῖα, λαρυγγώδης ὑπόκωφός. Εἶνε ἡ λάμψις τοῦ φανοῦ τοῦ *σαλεπτοῦ*, ὅστις διέρχεται ἀναγγέλλων τὸ ἐμπόρεμά του. Πρωτεὺς εἰς ἐπαγγέλματα ὁ θεσσαλὸς αὐτὸς Ἀσπροποταμίτης χωρικὸς εἶνε ἀκούραστος εἰς ἐργασίαν καὶ ἀφοῦ πωλήσῃ τὴν ἡμέραν κάστανα, στραγάλια, καραμέλας, χαλβᾶν,

περιφέρεται τὴν νύκτα μὲ τὸ ὄρειχάλκινον δο-
χειὸν τοῦ ἀψηφῶν τὸ ψῦχος καὶ τὴν ὑγρασίαν
καὶ πωλῶν τὸ θερμαντικόν του ποτὸν, διατη-
ρούμενον θερμὸν καὶ ἀχνίζον ἐκ τοῦ ὑποκαίον-
τος πυραύνου, κολλῶδες καὶ ἀνούσιον, ἀλλ'
εὐεργετικὸν εἰς τοὺς δυστυχεῖς ὄσοι, ὡς αὐτὸς,
εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ περιπλανῶνται μακρὰν
τῆς κοίτης των κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν. Ἐπειτα
τὴν σιγὴν διακόπτει ὑλακὴ ἀπομεμακρυσμένου
τινὸς κυνὸς ἢ σπανίως κρωγμὸς νυκτερινοῦ ὄρ-
νέου. Αἴφνης ἀντηχοῦσιν οἱ ἦχοι ἄσματος, ἀδο-
μένου ἢ συριζομένου ὑπὸ τινος διαβάτου· οἱ
τόνοι του δονοῦμενοι εἰς τὴν ἡσυχον ἀτμο-
σφαῖραν ἀποκτῶσιν ἰδιαιτέραν γλυκύτητα. Πάν-
τοτε ἡ μουσικὴ ἐν ὥρᾳ νυκτὸς ἐνέχει μεγαλητέ-
ραν γοητείαν· τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα ἀπλη-
λαγμένα κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν τῶν μόχθων
καὶ τῶν πεζῶν φροντίδων εἶνε διατεθειμένα
νὰ αἰσθανθῶσι κάλλιον τὴν ἕξ αὐτῆς ἀπόλαυ-
σιν· ἄλλως τε δὲ ἡ ἐντύπωσις κατὰ τοιαύτην
σιγηλὴν ὥραν δὲν περισπᾶται ἐκ τῶν ποικίλων
κρότων τοῦ πανδαιμονίου τῆς ἡμέρας. Διὰ τοῦτο
αἱ συναυλῖαι καὶ τὰ μουσικὰ θεάματα τελοῦνται
κατὰ προτίμησιν τὴν νύκτα· τὴν νύκτα ἀντήχει
τὸ ἄσμα τῶν τρουβαδούρων τὸ μαγεῦον τὰς
εὐαισθητοὺς δεσποίνας ἐντὸς τῶν ὀχυρῶν πύρ-
γων, ἐνθα διέμενον ἔγκλειστοι καὶ τὴν νύκτα
διωργανοῦντο οἱ περίφημοι κῶμοι τῆς Βενετίας
οἱ σκορπίζοντες μεγάλην ἀρμονίαν ἀνωθεν τῶν
σκοτεινῶν ὑδάτων τῶν διωρῶν. Τὴν νύκτα
λαμβάνουν χώραν, ἀφοῦ κατευνάσῃ πᾶς ἄλλος
θόρυβος βέβηλος, καὶ αἱ *καπτάδα* καὶ αἱ *σερε-
νάδα* καὶ *πατινάδα* (*mattinate*) αἱ μεταδοθεῖ-
σαι ἐκ τῆς φιλομούσου Ἑπτανήσου εἰς ὅλας
τὰς λοιπὰς ἑλληνικὰς χώρας. Ἡ νῦξ, καὶ μάλι-
στα ἡ σεληνοφώτιστος ἐθεωρήθη πάντοτε προ-
σφορωτέρα δι' αὐτὰς, ὅπως ἐβεβαίουν καὶ οἱ
πᾶρα πολὺ ἀπλοῖκοι στίχοι οἱ εὐφραίνοντες
τοὺς ἡμετέρους ἀστὸς τῶν παρελθουσῶν γε-
νεῶν:

Τί ὥραϊο ποῦν' τὸ βράδυ
Ὅταν βγαίη τὸ φεγγάρι,
Ἐνας νέος ν' ἀκομανιάρη
Καὶ μία νέα νὰ τραγουδῇ!

Πολλάκις ἔτυχε νὰ παρατηρήσω ὅτι τὸ ἄσμα
τὸ ψαλλόμενον ὑπὸ μεμονωμένου διαβάτου
κατὰ τοιαύτην προκεχωρηκυῖαν ὥραν τῆς νυ-

κτὸς, δὲν εἶνε τὸ γενικῶς προτιμώμενον ἄσμα
τοῦ συρμοῦ, ἀλλὰ παλαιὸν, ἀκμάσαν εἰς μακρυ-
νὴν καὶ λησμονημένην ἐποχὴν. Διὰ τί; Ἡ πι-
θανωτέρα ἐξήγησις τοῦ φαινομένου εἶνε ὅτι ἐν
τῇ νυκτερινῇ γαλήνῃ ζωογονοῦνται καὶ ἀνακυ-
κλοῦνται εἰς τὸ πνεῦμα παλαιαὶ ἀναμνήσεις καὶ
τὸ ἄσμα τὸ συνδεόμενον μὲ αὐτὰς ἀναπηδᾷ
αἴφνης αὐτομάτως ἐκ τῆς ψυχῆς ὡς ἀπήχησις
ὄψια παρελθουσῶν εὐφροσύνων στιγμῶν.

Ἄλλὰ τῆς νυκτὸς τὸ τέρμα προσεγγίζει ὀλο-
νεν. Ἦδη οἱ ἀλέκτορες, δοθέντος τοῦ συννή-
ματος ὑπὸ τοῦ ὀρθορραϊτέρου ἐξ αὐτῶν, διαλα-
λοῦσι τὴν προσέγγισιν τῆς ἡμέρας ἀπὸ συνοι-
κίας εἰς συνοικίαν. Ἄλλ' ὑπάρχουν καὶ ἄλλα
συμπτώματα θετικώτερα. Εἰς τὴν ὁδὸν ἀκούεται
τώρα συγχὸς ποδοβολητὸς καὶ κρότος βαρέων
τροχῶν καὶ τριγμὸς ἀξόνων. Εἶνε τὰ ὄναρτα
τῶν λαχανοπωλῶν, ἅτινα ὀδηγοῦνται πέραν
ἐκεῖ εἰς τὸν παλαιὸν Κεραμικόν, ὅπου συνέρ-
χονται κατὰ τὸν ὄρθρον οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ κη-
πουροὶ τῶν πέριξ κομίζοντες τὰ προϊόντα τῶν
ἀγρῶν καὶ τῶν κήπων, τὰ λαχανικὰ καὶ τὰς
ὀπώρας, διὰ νὰ παραλάβωσι τὸ γλωφὸν φορ-
τίον, ὅπερ θὰ περιφέρωσιν οἱ πλανόδιοι πωλη-
ταὶ πρὸς ἐκποίησιν εἰς ὅλα τὰ σημεῖα τῆς πό-
λεως. Εἶνε τὰ ὀγκώδη φορτηγὰ ἀμάξια συρ-
ρέοντα πανταχόθεν εἰς τὸν περὶ τὸ Δημαρχεῖον
σταθμὸν, ὅπως ἐπαναλάβωσι τὴν κοπιώδη ἐρ-
γασίαν τῆς ἡμέρας. Τὴν διάβασιν αὐτῶν ὡς
προάγγελον τῆς ἡμέρας ἐσημείωσεν καὶ ὁ ποι-
ητὴς Παπαρηγόπουλος εἰς τὴν *Ἄγορᾶν* του
διὰ τῶν ἐξῆς παραστατικῶν στίχων.

Τὰ φορτηγὰ ἀμάξια κυλῖονται βαρέως.
Εἰς διαβάτης παλαιὸν ἄσματιον συρίζει.
Φωνὴ ἀκούεται, ἀλλὰ παρέρχεται ταχέως.
Καὶ ἡ ἠὼς τὰ πέρατα τοῦ οὐρανοῦ φωτίζει.

Διάφοροι ἄλλοι θόρυβοι καὶ κρότοι ὀλονεν
ἐπιτεινόμενοι καὶ πολλαπλασιαζόμενοι δηλοῦσι
τὴν ἐξέγερσιν τῆς ζωῆς καὶ τὴν ἐπανάληψιν
τοῦ αἰωνίου αὐτῆς δράματος. Εἰς τὰς στέγας,
εἰς τὰ δένδρα καὶ τὸν οἰνώπα κισσὸν τοῦ κή-
που ἀκούεται ἤδη τὸ τερέτισμα τῶν φλυᾶρων
στρουθίων.

Εἰς τὴν ὁδὸν ἀντηχεῖ ἡ ὀξεῖα καὶ παρατετα-
μένη φωνὴ τοῦ κουλουροπῶλου, γέροντος
Ἡπειρώτου συνήθως, ἀπομάχου τῶν ἀγῶνων

τοῦ βίου, περιφερομένου ἀπὸ βαθέος ὄρθρου πρὸς πώλησιν τῶν ἐφοδίων τοῦ πρωΐνου ροφήματος. Ἐπειτα ὁ βρηχυθμός τοῦ φουσανελλοφόρου γαλατᾶ ἀκολούθως τὸ κωδώνισμα τοῦ διερχομένου ποιμνίου τῶν αἰγῶν. Εἶνε τὰ προανακρούσματα τῆς μυριοφώνου συναυλίας, ἧτις θὰ ἐκραγῇ μετ' ὀλίγον καὶ θὰ διασκορπισθῇ καθ' ἅπασαν τὴν ἔκτασιν τῆς πόλεως, ὡς βόμβος τεραστίας κηφῆλης, ὡς ἀπήχημα τῆς δράσεως ἐκατόγχειρος Βριάρεω, ὡς ἀναπνοὴ μυριοστόμου Τιτᾶνος. Πάντας δὲ τούτους τοὺς κρότους καὶ τοὺς θορύβους ἐπισφραγίζει μετ' ἐπισημότητος ὁ ἦχος τοῦ κώδωνος—ὅταν ἡ ἡμέρα τύχη νὰ εἶνε ἐξορτάσιμος—προερχόμενος ἀπὸ τοῦ γειτονικοῦ ἢ ἄλλου τινὸς ἀπομειμακρυσμένου ναοῦ. Διαχύνεται μὲ τόνους ἡμέρους καὶ γλυκεῖς εἰς τὴν ἡσυχον πρωϊνὴν ἀτμοσφαῖραν καὶ πάντα φθάνει εἰς τὴν ἀκοὴν πρᾶντικὸς καὶ παρήγορος. Νομίζεις ὅτι ἐπαναλαμβάνει τοὺς Λατινικοὺς στίχους, τῆς ἐγκεχαραγμένους ἄλλοτε ἐπὶ τῶν κωδόνων τοῦ ναοῦ καὶ θαυμασιῶς ἀποδίδοντας τὸν ἔρρυθμον αὐτῶν κρότον.

Funera plango, fulgura frango, sabata pango,
Excito tentos, domino ventos, placo eruentos.

Ἴδου ἀνέτειλεν ἡ Ἥως. Καταλιπούσα τὴν ὑγρὰν τοῦ Ὠκεανοῦ κοίτην ἐμφανίζεται ἡ ροδόπεπλος θεὰ ἐπὶ τῆς ἀκρόρειας τοῦ Ὑμητιοῦ, ἔκει ὄπου ἡμερόεσσα ἀνῆρπασε τὸν Κέφαλον. Φεῦ! αἱ κλισιαὶ ἀναμνήσεις ὠχρίασαν σήμερον καὶ ἡ ἐπιχρῶνιά τῶν θνητῶν μετὰ τῶν ἀθανάτων κατηργήθη. Ἡ ἀρχαιοπρεπὴς μοῦσα τοῦ Καρδούτσι οἰστορηλατουμένη ἐκ τῆς μυθολογικῆς ἀναμνήσεως ἀπέδωκε θαυμασιῶς εἰς τὰς «Νέας Βαρβάρους Ὠδὰς» αὐτοῦ τὴν εἰκόνα τῆς ἐπουρανίου ἐκεῖνης ἐρωτικῆς συναντήσεως.

Non tu scendesti, o dea; ma Cefalo attratto al tuo
bacio
Salia per l'aure lieve, bello come un bel dio
... Oh baci d' una dea olezzanti fra la rugiada!
oh ambrosia dell'amore nel giovinetto mondo!

Ἄλλ' ἀπὸ τῆς μυθολογικῆς σκηνῆς ὁ μέγας Ἰταλὸς ποιητὴς μεταπίπτει εἰς τὰς εἰκόνας τῆς πραγματικῆς ζωῆς τῆς σήμερον καὶ περιγράφει

ὡς ἐξῆς τὴν πληκτικὴν ἠὲ τῶν πόλεων διὰ στίχων ἀρχαίου μέτρου, τῶν ὁποίων δὲν δύναται ν' ἀποδοθῇ τὸ κάλλος ἐν τῇ ἐπομένῃ μεταφράσει.

- « Ἄλλὰ τὸ ἡμέτερον γένος εἶνε κέκμηκός τώρα
« Ἡ ὥραία σου ὄφρις κατηφῆς ἀνατέλλει ἐπὶ τὰς πόλεις.
« Πνευστιῶσιν ἀμυδροὶ οἱ φανοί, ἐπιστρέφει εἰς τὴν κατοικίαν καὶ οὐδὲ κἄν σὲ ἀτενίζει
« Ὠχρὸς τις ὄμιλος, ὅστις νομίζει ὅτι διευκτέρευσσε διασκεδάζων.
« Ἀνοίγει κτυπὸν ὀργίλος ὁ ἐργάτης τὰ τριζόνια τοῦ παραθύρου φύλλα.
« Καὶ καταρᾶται τὴν ἡμέραν, ἧτις ἐπαναφέρει τὴν δουλείαν.
« Μόνον ἴσως ἐραστής τις ὅστις ἀφῆκε παραδεδομένην ἡρέμα εἰς τὸν ὕπνον
« τὴν ἀγαπομένην του, θερμὸν εἰσέτι ἔχων τὸ αἷμα ἐκ τῶν ἀσπασμῶν τῆς,
« Πρόθυμος ἀντιμετωπίζει καὶ φαιδρὸς τὴν παγωμένην σου αἶραν καὶ τὸ πρόσωπον:
« — Φέρε με, λέγει, Ἥως, ἐπὶ τοῦ πυρίνου σου κέλητος.
« — Φέρε με εἰς τὰ πεδία τῶν ἀστέρων, ὁπόθεν νὰ ἴδω τὴν γῆν
« μειδίωσαν ὄλην ὑπὸ τὸ ρόδινον φῶς σου.
« Καὶ νὰ ἴδω τὴν λατρευτὴν μου πρὸ τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου
« Ἐχουσαν τοὺς μελανοὺς βοστρύχους διεσπαρμένους ἐπὶ τοῦ δροσεροῦ κόλπου. »

Καὶ ἐγένετο ἡμέρα. Καιρὸς νὰ κοιμηθῶ καὶ ἐγὼ μετὰ τὴν ἀγρυπνίαν, πιθανὸν δὲ καὶ οἱ ἀναγνώσται μου μετὰ τὴν φλυαρίαν.

Ὁ Αὐλὸς Γέλλιος, ρωμαῖος γραμματικὸς συνέγραψε περίεργον καὶ ἀξιαναγνώστον βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀττικαὶ Νύκτες», περιέχον πλεῖστα ὅσα ἱστορικὰ, ἠθικὰ, φιλοσοφικὰ, κριτικὰ περὶ παντοίων πραγμάτων καὶ οὐδὲν περὶ τῶν ἀττικῶν νυκτῶν.

Πιστότερος ὁπωσοῦν εἰς τὸν τίτλον προσεπάθησα νὰ συνδέσω τὰς ἀσυναρτήτους ἐντυπώσεις μᾶς νυκτὸς ἀϋπνίας εἰς τὸ ἀνωτέρω σύμφωρον, δεύτερος καὶ ἐγὼ Γέλλιος.

Υ. Γ. Παρακαλῶ τοὺς στοιχειοθέτας νὰ προσέξουν εἰς τὴν ὀρθογραφίαν καὶ ἰδίως εἰς τὸν τονισμὸν τοῦ ἀνωτέρω ὀνόματος.

Ἐν Ἀθήναις.

ΜΠΑΜΠΗΣ ANNINOS